

1 felv. Bem. 1897-ben, az Orsz. Zeneakadémián, növendékekkel. »Szöktetés a szerályból«, opera. (L. o.) »Ámor játéka«, ballet 1 felv. Bem. 1913. máj. 3. M. Kir. Operaház, »Bastien és Bastienne.« Ford.: Radó Antal. Bem. 1892. nov. 29. U. o. »Cosi fan tutte« (Mind így csinálják), víg-opera. Da Ponte szöv. után ford.: Lányi Viktor. 1930. jan. 1-én bemutatták u. o.

Mozdulás, színházi szakkifejezés a színtársulatok állomásváltoztatására. Jelenti tehát mindazt, ami a színielőadásoknak az egyik állomáshelyen való befejezésétől az új állomáshelyen való megkezdése között történik, annak összes adminisztratív, lebonyolítási, előkészítési és fizikai munkájával és romantikájával. Fontos szerepet játszik ennél az ú. n. mozdulási előleg, az az összeg, melyet az igazgató a tagoknak fizetésükre előlegez, hogy a régi állomáshelyen tartozásaikat kiegyenlíthessék, az új állomáson lakásukat és kosztjukat leelőlegezhessék és az utazással járó apró kiadásokat — mert annak útiköltségeit az igazgató viseli a neki kijáró utazási kedvezmények igénybevételeivel — fedezhessék. A színház átadása, esetleg színpad lebontása, a színészek podgyászáának összegyűjtése, annak az egész színházi felszereléssel való elcsomagolása és elszállítása után kezdődik a vándorlás a vasút- vagy hajóállomás felé, ahova legtöbbször a színház rajongói elkísérik a színtársulatot, érzékeny búcsú után, mindig a viszontlátás reményével indul útnak a társulat az új állomás felé, ahol új ismerősök, új sikerek várják, hogy azután innen is eltávozva, folytassák az örökös vándorló útát, mely a vidéki — állandó otthont nélkülöző és nem ismerő — színész szomorú sorsa. Az új állomáson az előreküldött bérletesinálót titkár útbaigatásokat ad az érkezőknek, a közönség várakozással fogadja az új tagokat, a régieket szeretettel üdvözli és várja vissza, megindul a bevonuló karaván — ki kocsin, autóbuzson, ki meg gyalog — az új városba, a csomagokkal felpakolt, elfáradt szökevényben senki sem sejtene az elkövetkezendő forró színházi estek ünnepelt tancos szubrettjét, vagy a gyermekkocsit toló és több aprósággal pörlekedő érleles családjában: Gertrúdis királynét. A színház helyiségénél lakásadók tömege várja

az érkezőket, hogy egy-egy kedves színészt vagy színésznőt szerezzenek a hagyományos színész-lakásba, akitől olcsóbb vagy díjmentes ruhahordó-színházjegyet szerezhetnek, megtudhatják a legfrissebb kedves színházi pletykákat és aki kis keresetnek bohém könnyelműséggel való kezelése miatt sem a legrosszabb lakó. A csomagok az új lakásokba kerülnek, a ruhákat kiakasztják, hogy a gyűrődés ne lássék, elkészül az új helyiség színpadának felszerelése, kijelölik az öltözőhelyeket, felfüggöl az új állomáshelyen a függöny és véget ér a mozdulás, de csak azért, hogy — a közönség színházlátogatásaihoz képest — hosszabb vagy rövidebb idő múlva újra meg újra visszatérjen es megszokott kiegészítő részét képezze a vidéki színész mindennapi kenyerének és a hivatásért folytatott nehéz küzdelmének.

(Dr. Farkas Ferenc.)

Mozgás. Amíg a színésztől nem illúziót kívántak a mozgásban, hanem csak jó nevelést és illemtudást, addig a mozgás tanítása könnyű volt és egyszerű. Csak arra kellett megtanítani a színészt, amit egy jólnevelt embernek tudnia kell és a mozgásra nézve a nevelése be volt fejezve. Mihelyt azonban illúziót kívánunk a színésztől, a kérdés sokkal bonyolultabbá válik, mert hiszen az illúzió követelménye abban áll, hogy a színész mozgásában is mindig szerepéhez alkalmazkodjék, tehát mindig másképp mozogjon. Úgy látszik, hogy a mozgás taníthatósága ezzel szinte illuzóriussá lett, bár az bizonyos, hogy még ilyen körülmények között is marad valami, amit a mozgásban tanulni lehet, sőt tanulni kell. Ez a tanítás azonban jórészt negatív, vagyis nem egyéb, mint leszoktatás. A leszoktatásnak igen nagy jelentősége van a színpadon. Figyeljük meg az embereket az életben, azt fogjuk látni, hogy a mozgásuk rendszerint tökéletlen. A mozgás hibái azonban éppen úgy, mint a beszéd hibái, közelről nem oly feltűnők, alig ítélhetők meg s csakis exponáltabb helyen, mint pl. a színpadon, válnak szembeeszkövvé. Innen van az, hogy tapasztalt színházi emberek is nagyot tévedhetnek, amíg a színpadon nem láttak valakit. A tanítás negatív része éppen abban áll, hogy felfedezzük a mozgásnak bizonyos